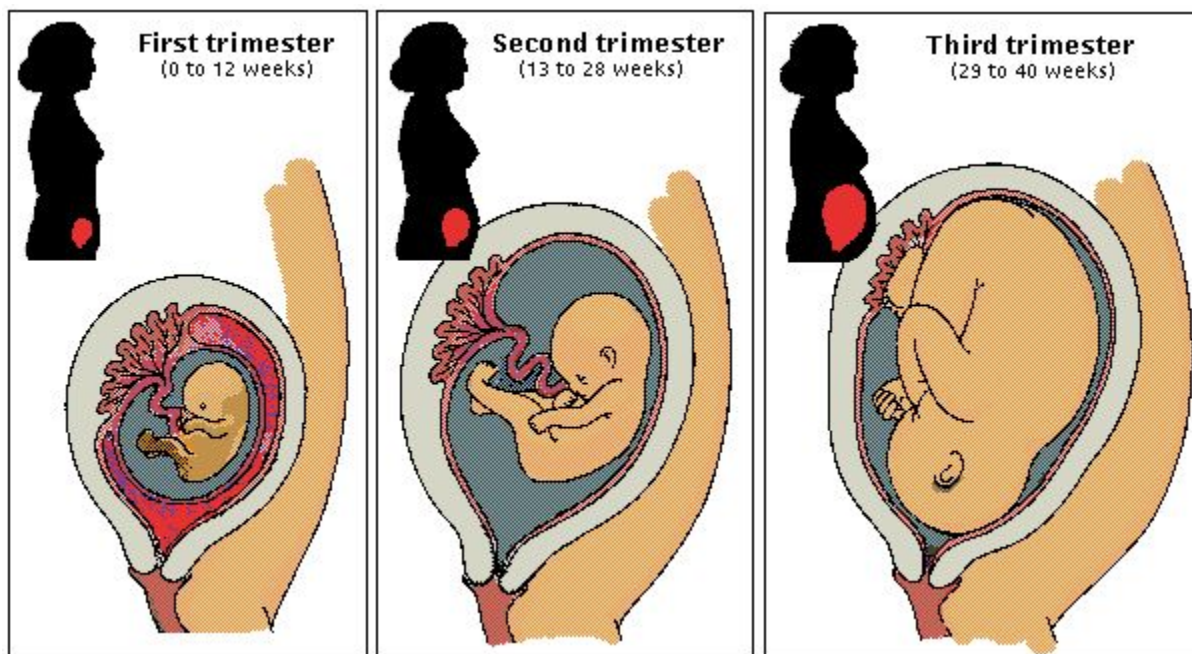

3 декември 2015 г.

“Има ли живот след раждането?”

- ***бременност***
- ***раждане***
- ***раждаемост и плодовитост***
- ***аборт***
- ***бездетие***
- ***извънбрачни сексуални връзки***

- Бременността служи като естествен код за социалната група, че в нея ще настъпи промяна в ролевата мрежа
- Очакваната промяна в социалните взаимоотношения води до промяна в статуса на бременния индивид, която се драматизира от една страна чрез “ритуали на прехода”, а от друга страна с обреди на предпазване и предсказване

Бременност – обреди на предпазване

- След като разбере, че е бременна жената не трябва да казва за това на никого до третия месец, за да не загуби бебето
- След третият месец от бременността не трябва да се крие, защото трудно проговаря детето после
- Не се купува нищо предварително, за да не се роди мъртво, както и не му се мисли име, за да не е предречено
- Не бива да прескача въже – за да не се удуши бебето в пъпната връв.
- Не бива да стои на прага на къщата, за да няма новороденото белег на лицето. С нож срещу нея не бива да се реже – за да не се роди детето с вълча устна, без ръка или с някоя друга тежка малформация.
- Бременната не бива да гали или рита куче или котка, защото бебето ще се роди грозно и космато.
- Не бива да се стряска, защото бебето ще е страхливо
- Да не се подстригва, за да не отреже или смали мъжкото “достоинство” на бъдещото дете.
- Ако докато майката седи с изпънати карака и някой ги прескочи, детето ще е куцо.
- Когато на бременната ѝ се дояде нещо, трябва задължително да го опита, за да не пометне и да не е злоядо детето.
- Ако майката открадне или вземе нещо тайно и след това се докосне някъде, детето там ще има белег на това, което е откраднато

Бременност – обреди на предсказване

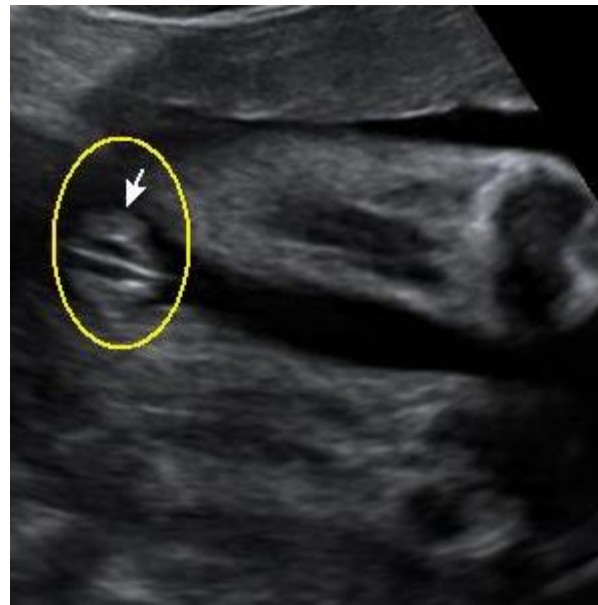
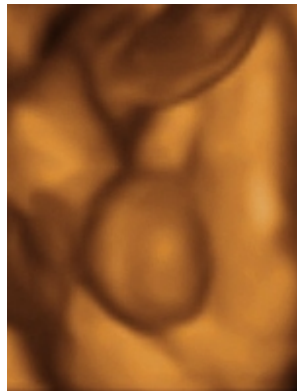
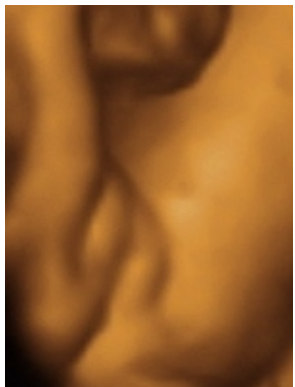

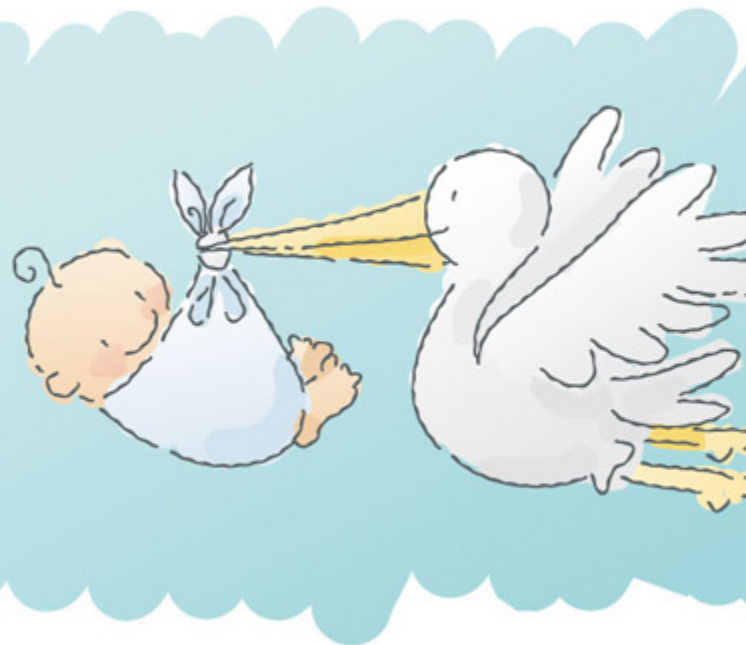
- Ако жената е с плоско коремче и вирнато дупе, детето ще бъде момиче, ако е с изпъкнало коремче и сплескано дупе – момче
- Ако хапва сладко и кисело ще е момиче, ако похапва люто и солено – момче.
- Ако на жената се поръси сол на главата без тя да знае и след това се докосне по носа ще е момче, а ако се докосне по брадата - момиче.
- Ако повръща постоянно през бременността детето ще бъде с гъста коса.
- Ако жената се разхубави, ще има момиче, и обратното, ако залинее, ще има момче.
- Ако коремът и е смъкнат ниско скоро ще роди.
- Когато ритне за първи път, в чиито очи погледне бременната, с такъв цвят ще са очите на детето.

След 24 г.с. (т.е. в 7 лунарен месец) ретината е напълно развита и фетусът започва да отваря и затваря очи, като изработва рефлекс на мигането

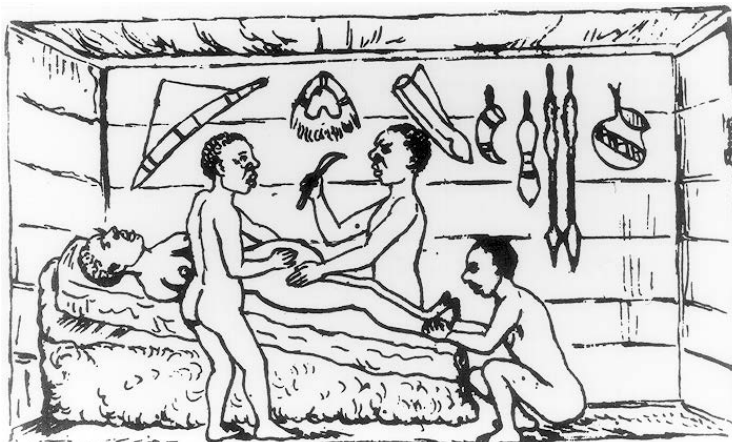
15-16 седмица (т.е. в 4 лунарен месец) вече може да се определи полът на бебето с ултразвук

След 21 г.с.

Aztec - Figurine of the goddess Itzateotl

Живородени (наредба 32/30.12.2008 на МЗ)

За живородено се смята дете, което при завършване на бременността, независимо от продължителността, е дало признаци на живот.

Родилен плод с тегло под 600 грама и/или продължителност на бременността под 22 седмици се приема за живороден, ако е преживял 3-ия ден от раждането си.

За мъртвородено се смята дете, което при завършване на бременността не е показало признаци на живот и теглото му е 600 и повече грама и/или бременността е продължила не по-малко от 22 седмици.

Раждане – обреди на предпазване

- Когато тръгне да ражда не трябва да казва на никой, за да роди безпроблемно.
- Когато започне раждането на излизане от къщата се оставят всички врати отворени, за да мине леко раждането.
- Преди раждането да се раздаде на комшиите сапун, за да мине леко раждането и бебето да се хлъзга
- Кувад – съпругът имитира процеса на раждане
- До 40-я ден не се оставят дрехи навън след залез слънце, за да не ги облече злото.
- До 40-я ден след раждането жената не бива да стои навън след залез слънце, за да не ѝ спре рано кърмата.
- До 40-я ден след раждането на се изнасят от къщи хранителни продукти, за да не е бедно детето.
- До 40-я ден родилката не изпраща гостите до вратата, за да не си изпрати детео надалеч, или в гроба.
- Къркладисване – къпане с 40 предмета на 40-я ден

Раждане – обреди на предсказване

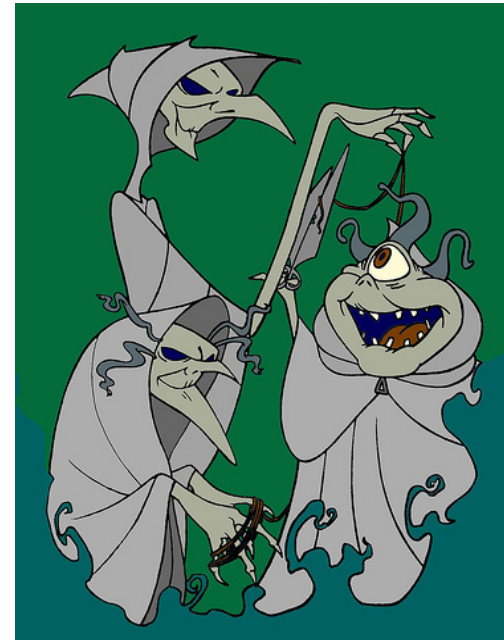
- Там където бъде хвърлено пъпчето, там ще протече животът на детето
- Веднага щом проходи се прави процъпулник, за да се види с какво ще се занимава през живота си

Наречници (орисници) – три сестри-феи, които се появяват край новороденото дете и му наричат — предсказват му съдбата (подобно на мойрите).

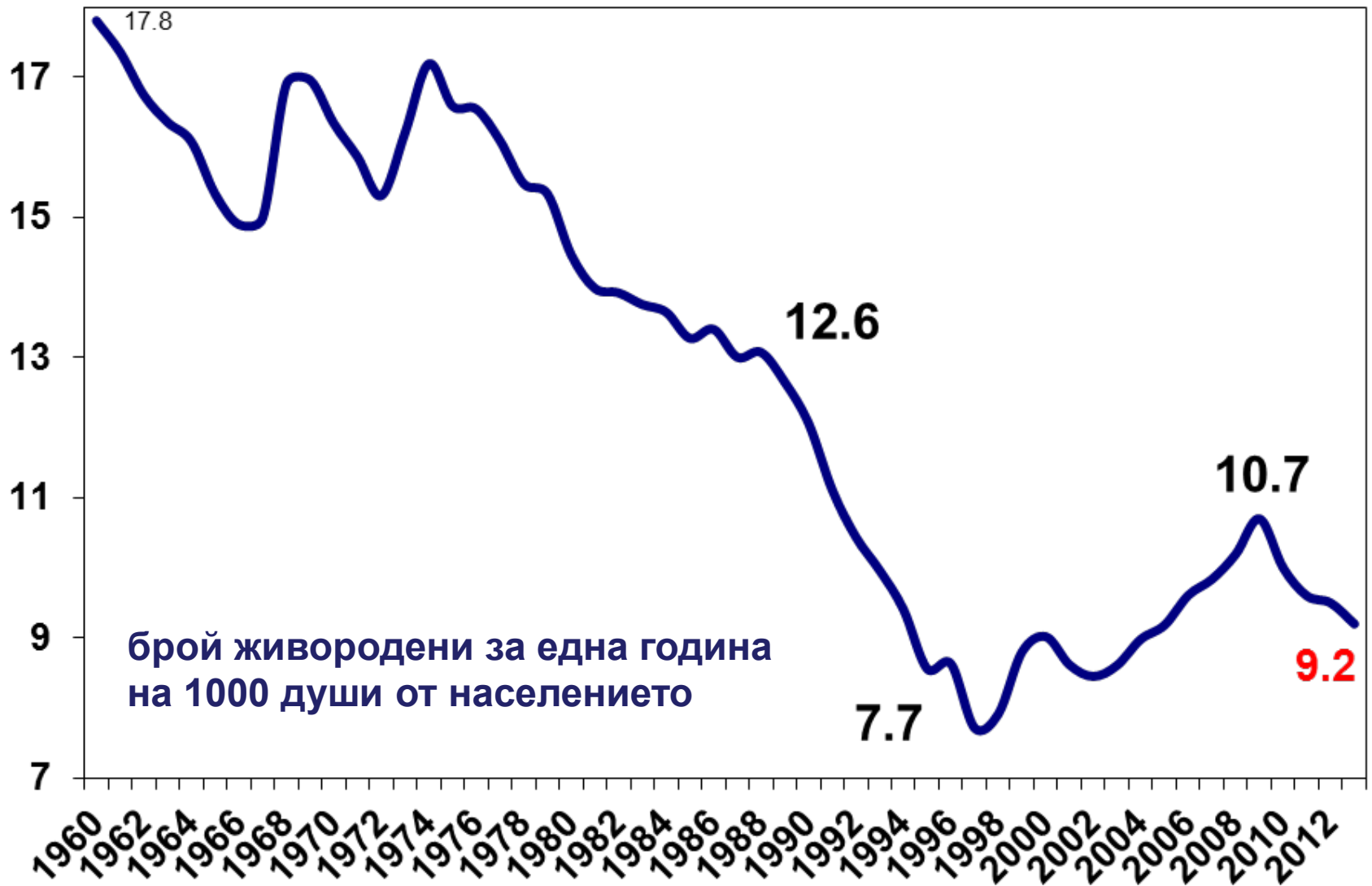
Вярва се, че наречниците са невидими и никой не може да ги чуе, освен майката или друга възходяща родственица на новороденото дете (баба, леля).

Подслушаното не можело да бъде казано другимо под страх от онемяване. Вечерта след раждането бабата да стои будна край детето, за да чуе орисниците.

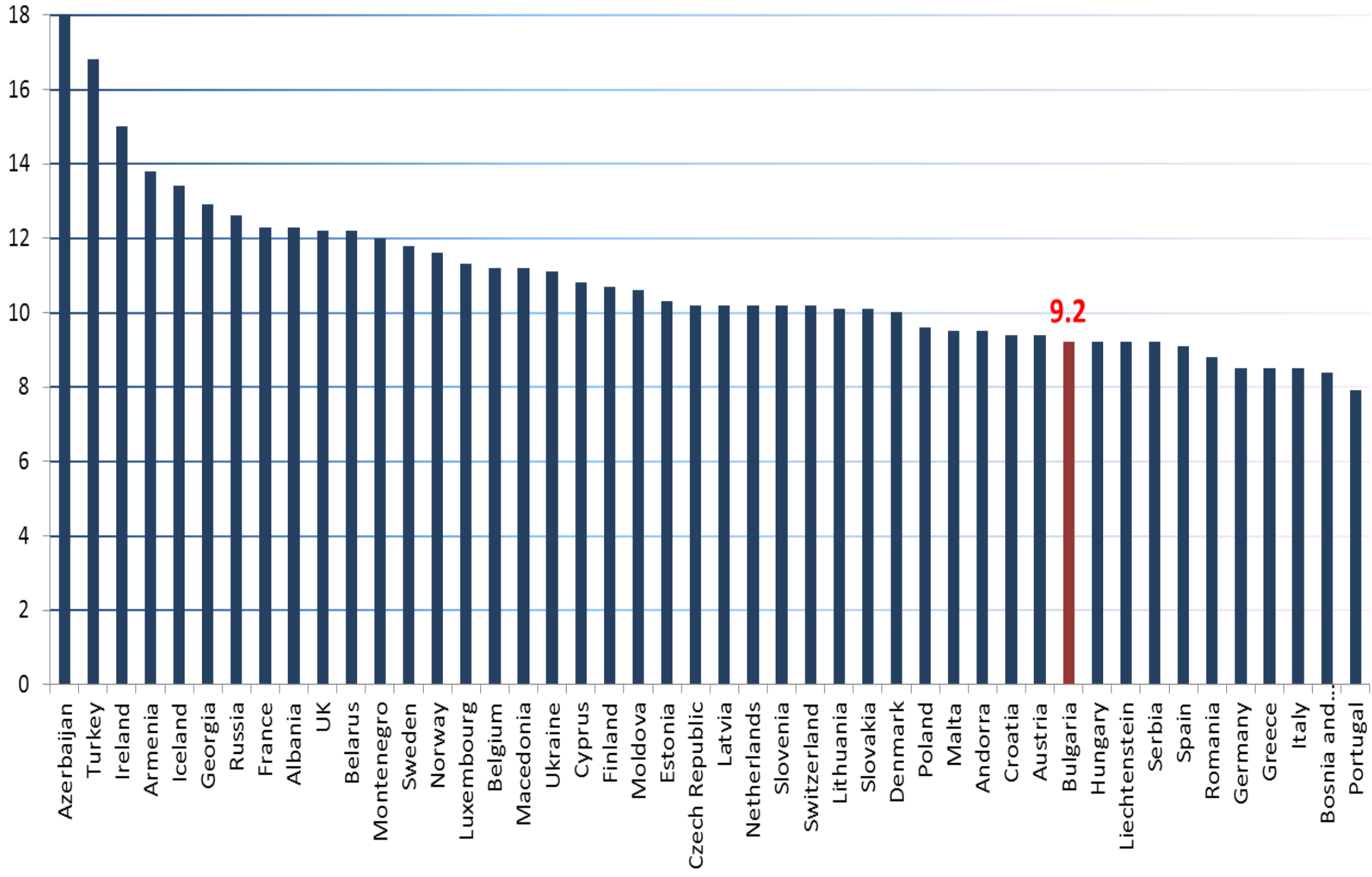
Ако огънят в стаята се поддържа и край огнището има оставена храна, орисниците ще са по-милостиви в определянето на съдбата. С тях се свързва и традицията под възглавницата на детето да се оставя златна монета.

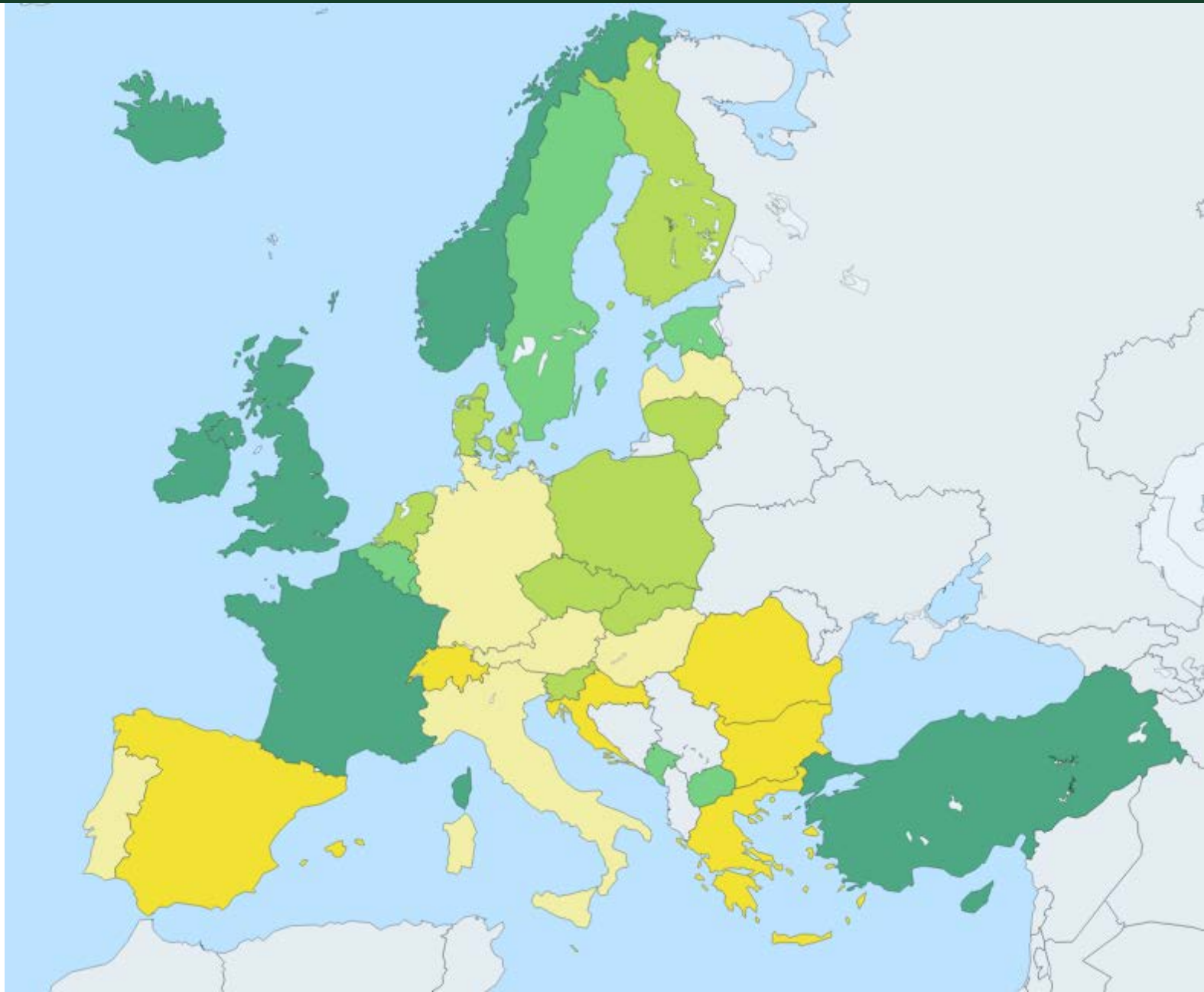
Брутен коефициент на раждаемост

Брутен коефициент на раждаемост, 2013 г.

Брутен коефициент на раждаемост, 2010 г.

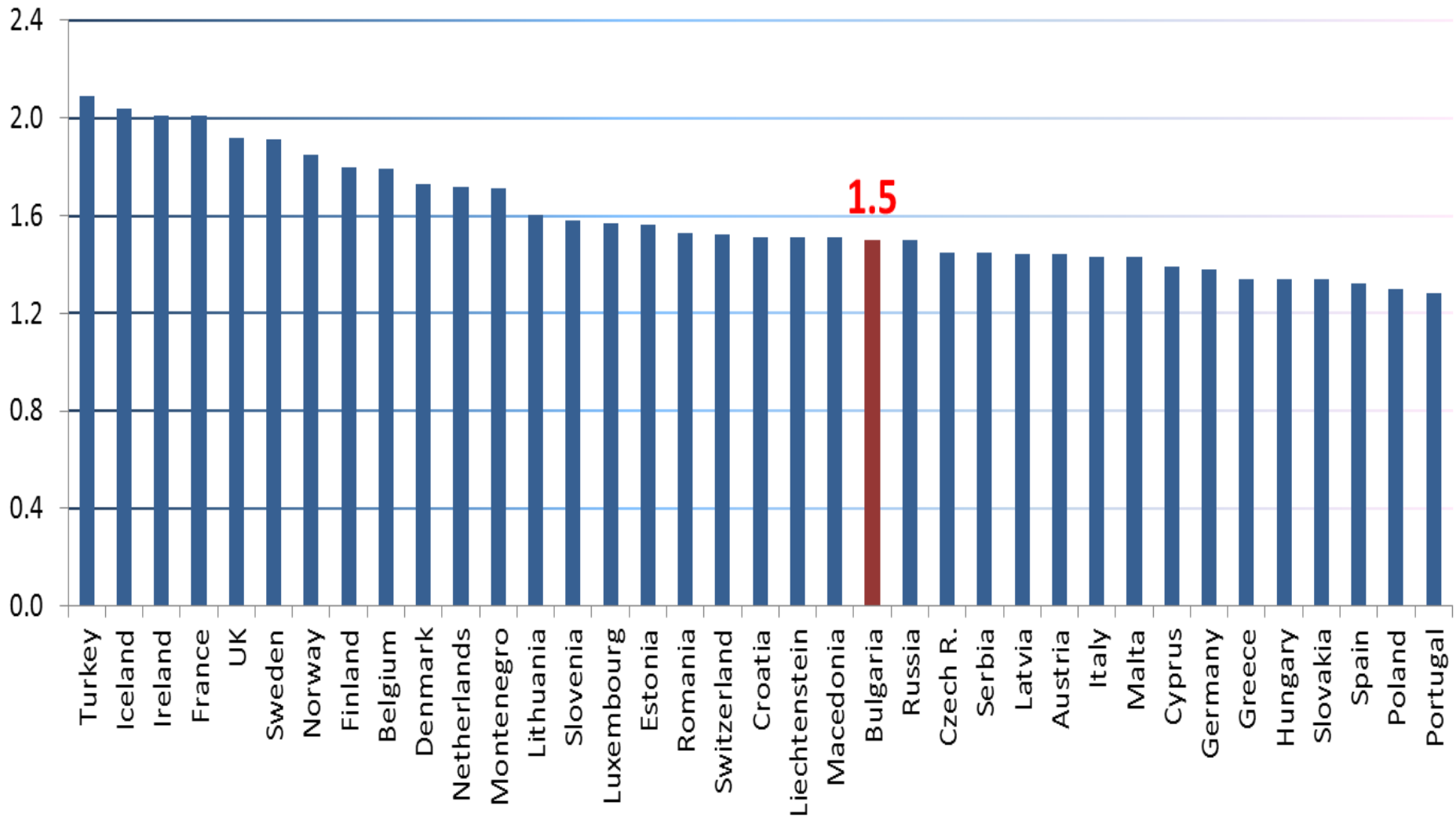

Тотален коефициент на плодовитост

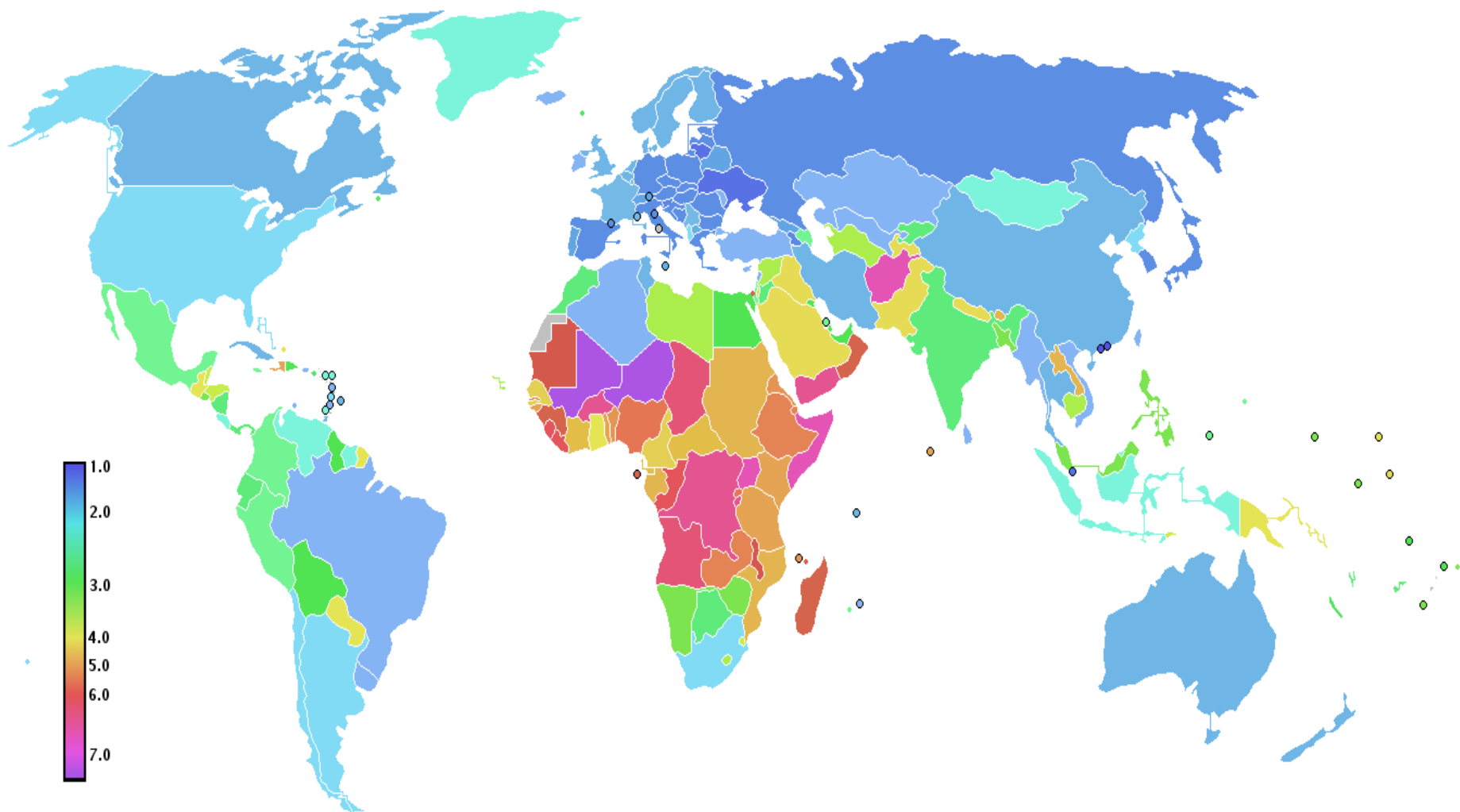

Тотален коефициент на плодовитост, 2012 г.

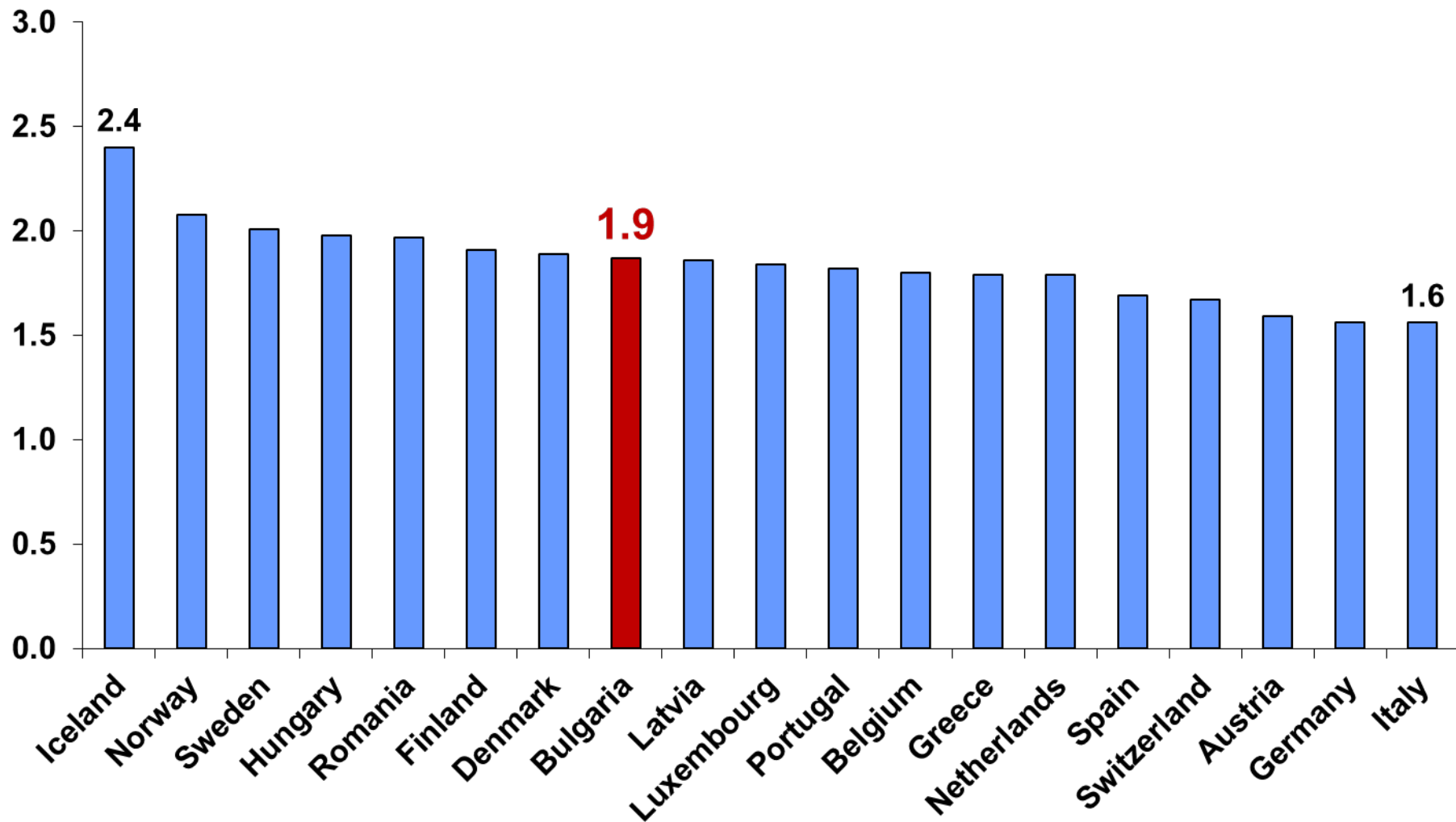
Просто възпроизводство → естествен прираст = 0 (2,1 деца/жена)

Тотален коефициент на плодовитост, 2008 г.

Завършена плодовитост към 2011 г., кохорта 1963

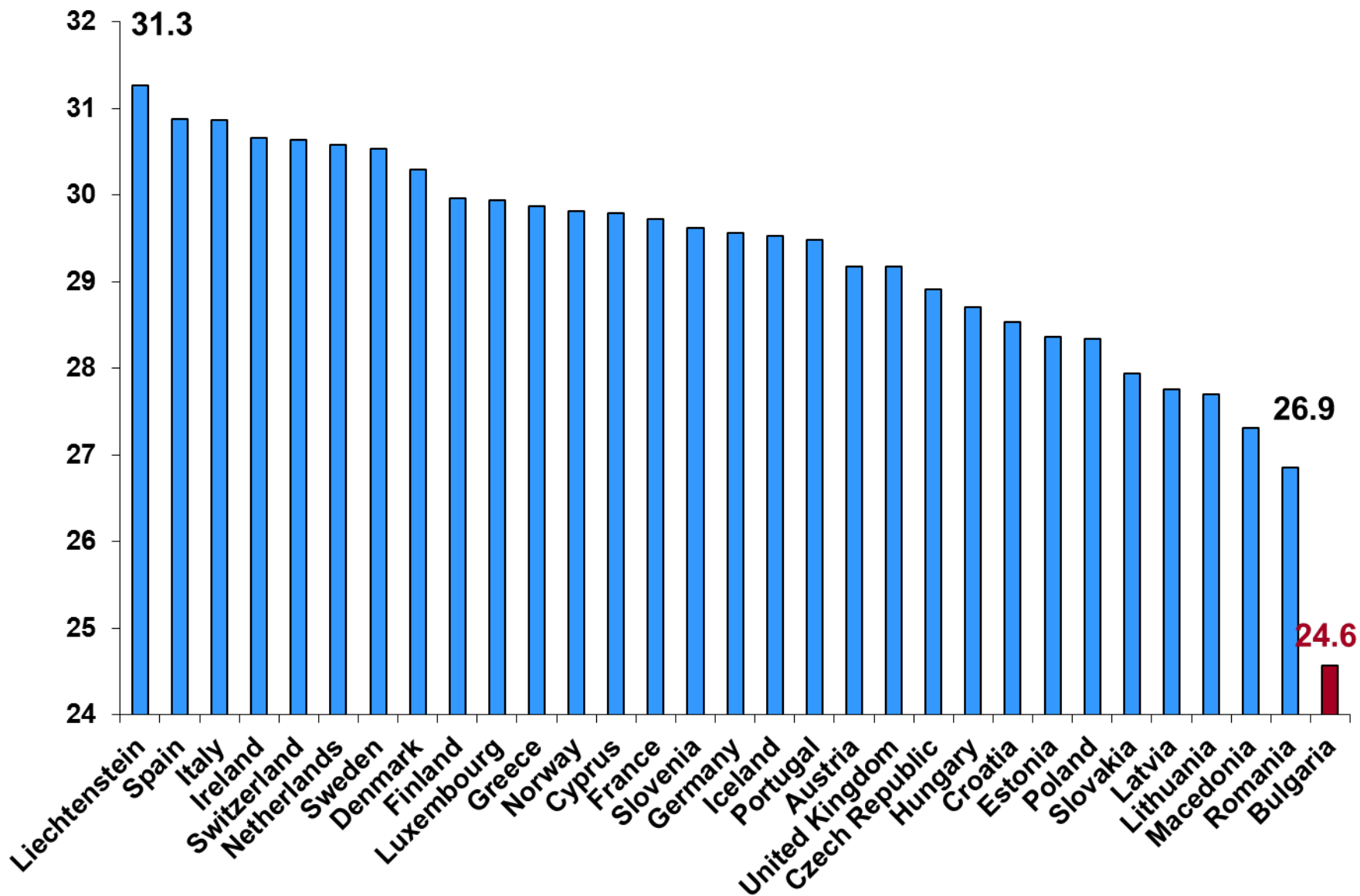

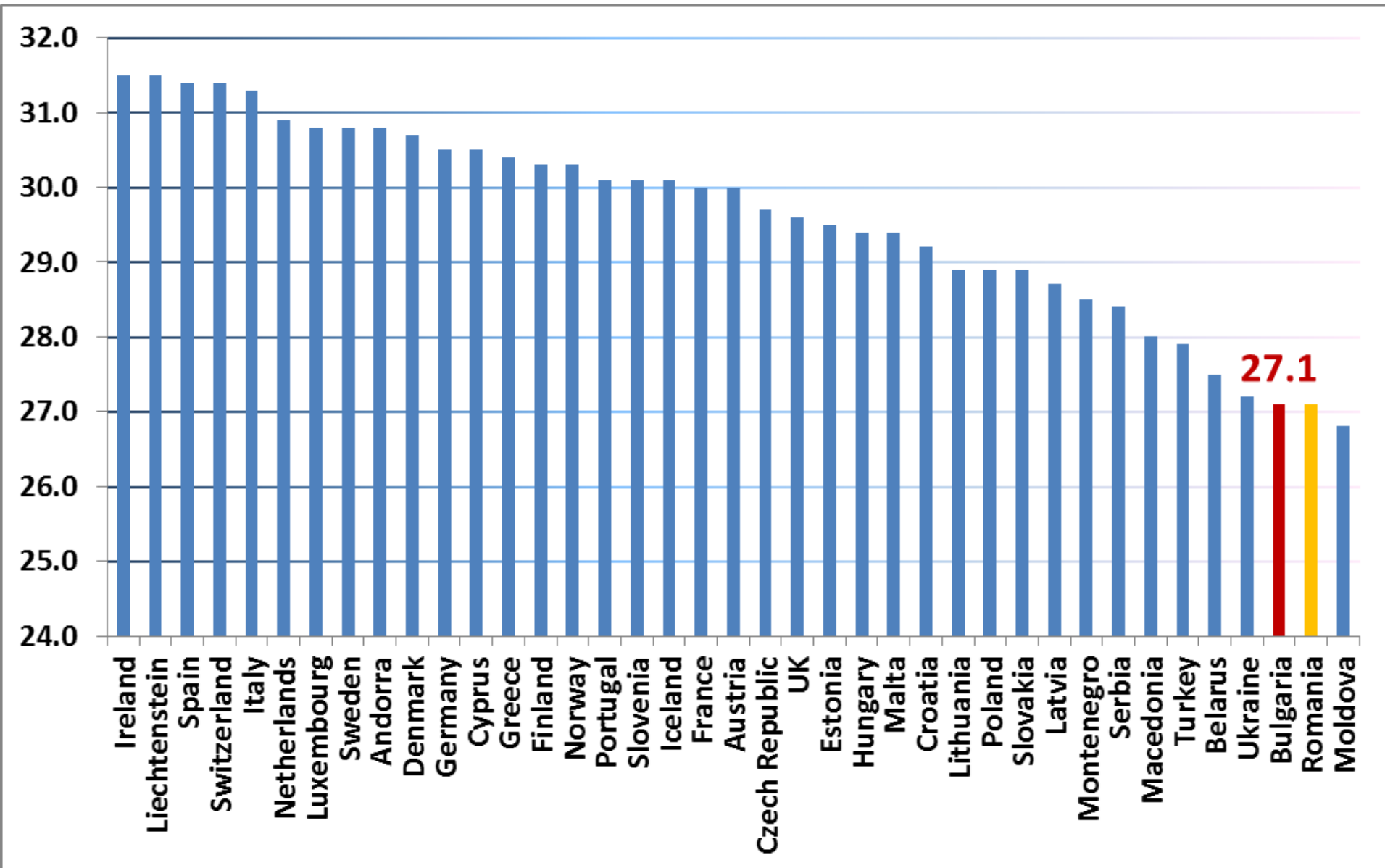
Средна възраст на жените в България при първо дете

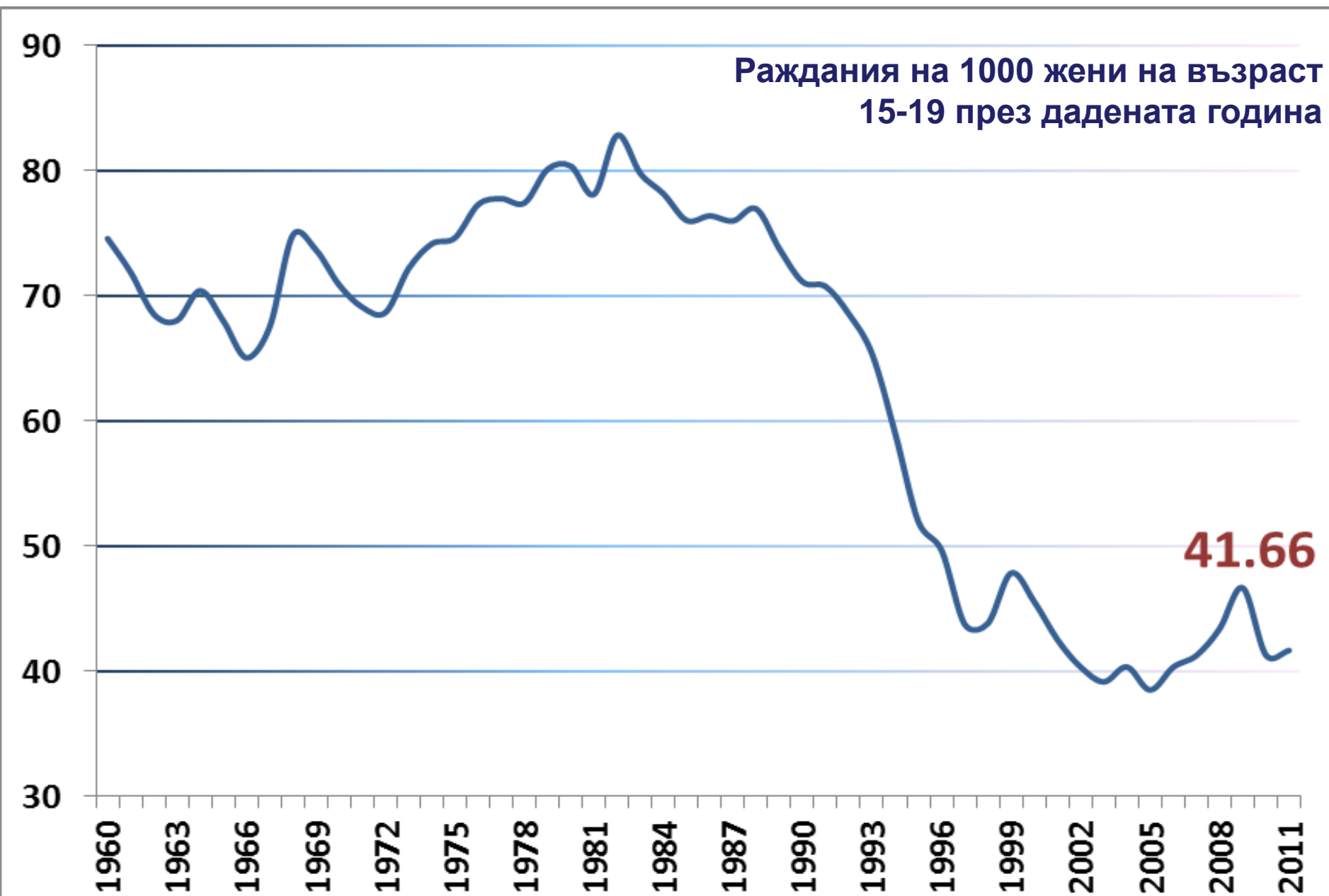
Средна възраст на жените при първо дете към 2006 г.

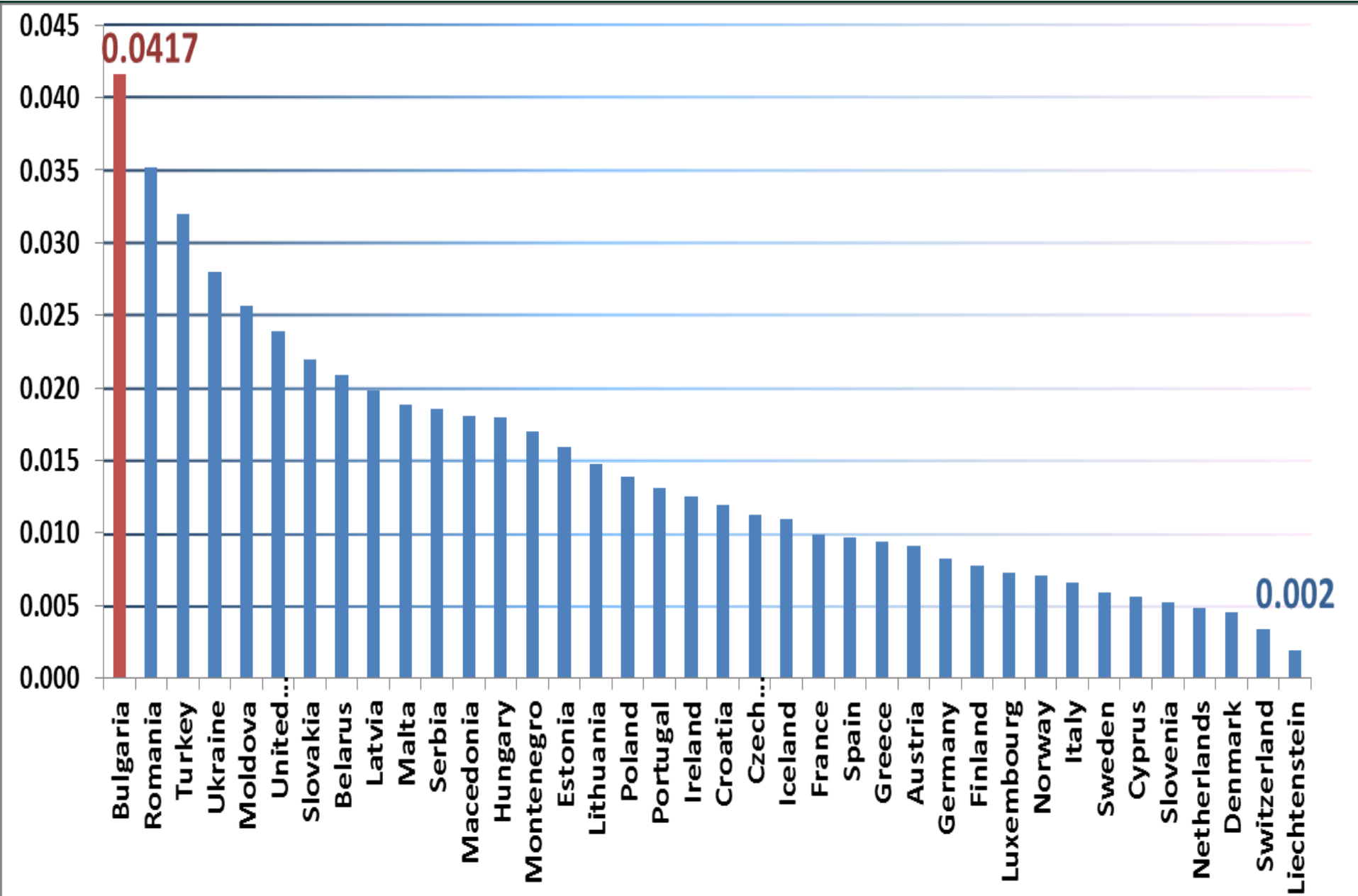
Средна възраст на жените при раждане към 2011 г.

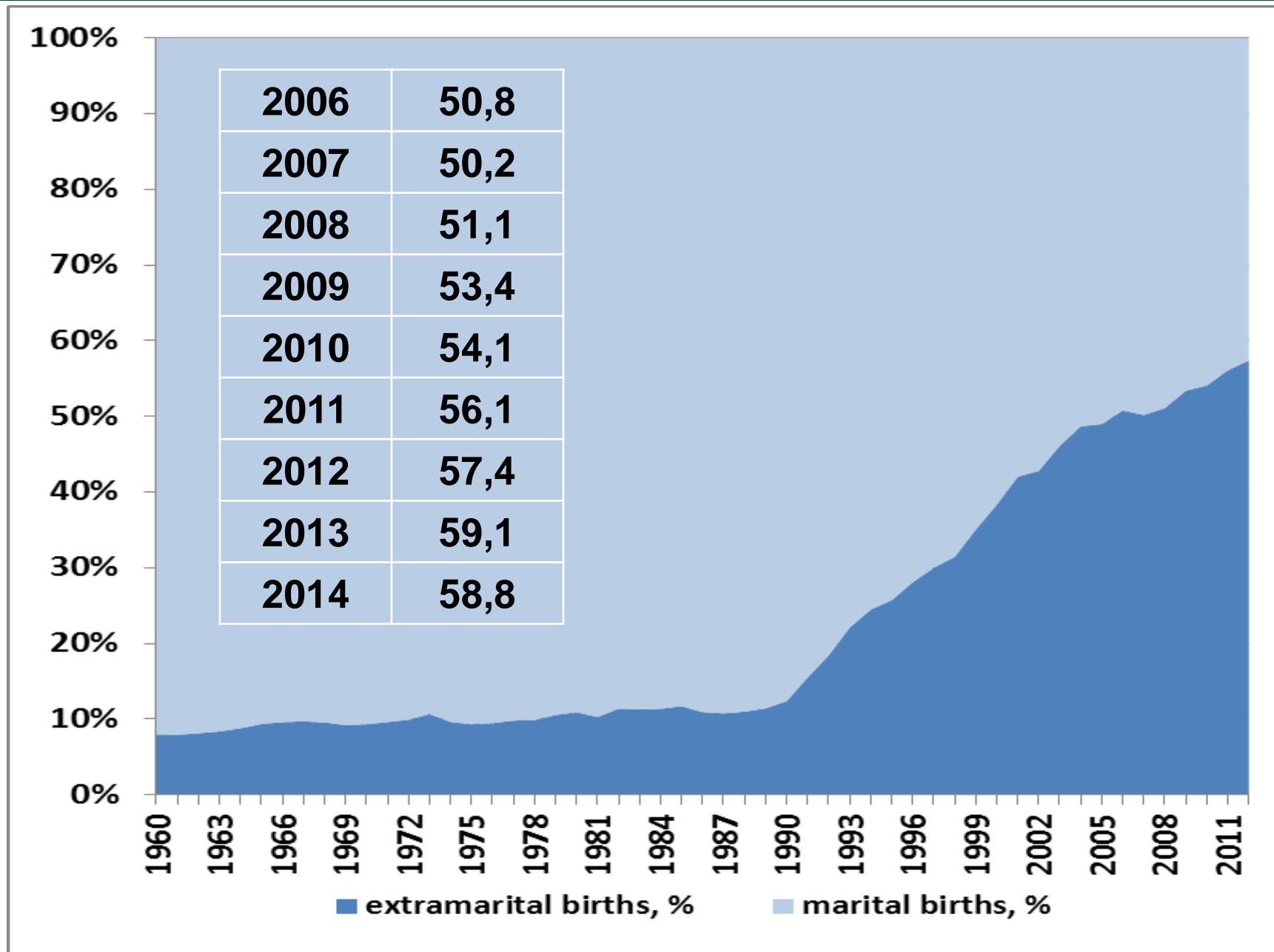
Коефициент на юношеска раждаемост в България

Повъзрастов коефициент за плодовитост 15-19 г. към 2011

Относителен дял на извънбрачните раждания (в %)

МЕТОДИ ЗА КОНТРАЦЕПЦИЯ

-
-
-
-
-
-
-
-
-

Физически методи

- **Песари**
  - **Диафрагма**
  - **Цервикална шапчица**
  - **Спирала (вътрематочен песар)**
- **Кондом и фемидом**
- **Промивки**

- **Хормонални методи**
  - **месечни хапчета**
  - **пост-секс/акт хапчета**
  - **пластири**

- **Стерилизация**
  - **Тубарна стерелизиция**
  - **Вазектомия**

Поведенчески методи

- *Прекъснат коитус*
- *Период на овулация*
  - *базална температура (жените имат по-ниска базална температура преди овулация, и по-висока след овулация)*
  - *менструален календар*
  - *напрегнатост на гърдите*
  - *овулационна болка/синдром (мителшмерц)*
- *Лактационна аменорея*
- *Избягване на вагиналния секс*
- *Въздържане от секс*

Аборт?

**Бенин (Западна Африка)
Индия – сред хиндуистите**

Бразилия

Тапирапе – не повече от 3 деца на една жена и не повече от две деца от един пол.

Бороро – всички деца, които не изглеждат достатъчно здрави

Инуити (ескимоси)

Женски инфантицид – до средата на XX в.

-
-
-
-
-
-

- **Спонтанен аборт (помятане)** – бременност, която завършва преди ембрионът да е способен да живее извън матката
  - ранен (първия триместър)
  - късен (втори триместър)
- **Изкуствен аборт**
  - **Медикаментозен (в първия триместър)**
  - **Хирургичен**
    - Аспирационен кюртаж (вакуум аспирация)
    - Кюртаж и дилатация (прилага се до 24 г.с.)
    - Цезарово сечение (след 20 г.с.)
    - Солева инжекция (след 16 г.с.)

- **Абортът в традиционната култура**

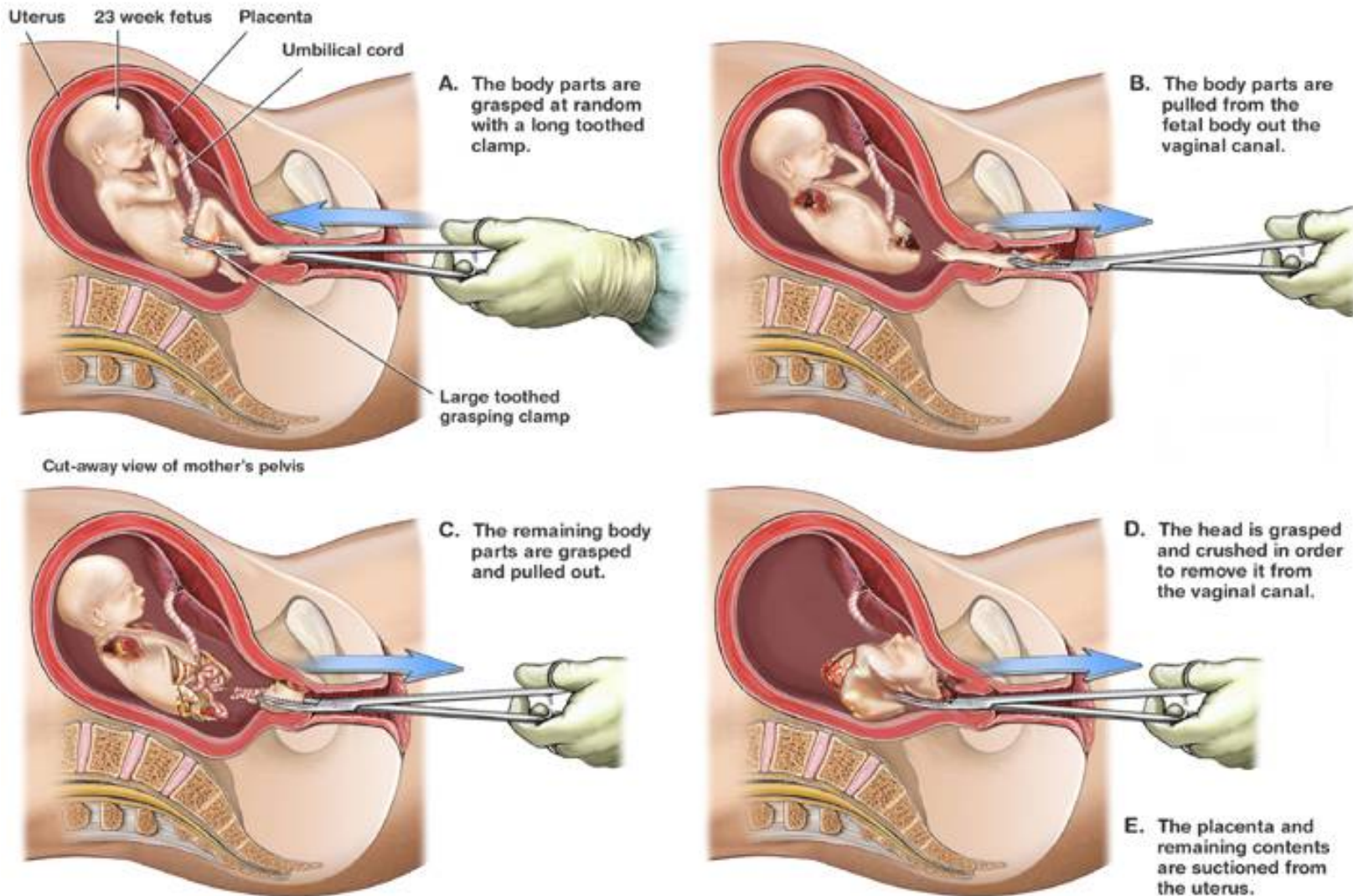
- билки: вратига (*Tanacetum vulgare*); блатна мента (*Mentha pulegium*); черен кохош (*Cimicifuga racemosa*); силфий (*silphium*)
- травма на корема (в т.ч. абдоменален масаж)
- игли за плетене, закачалки, тел, кука...

**ВНИМАНИЕ!
СЛЕДВАЩИЯТ СЛАЙД СЪДЪРЖА
ИЗОБРАЖЕНИЯ, КОИТО СА
НЕПОДХОДЯЩИ ЗА ЛИЦА ПОД 18 Г.,
КАКТО И ЗА ЛИЦА ЧУВСТВИТЕЛНИ
КЪМ НАСИЛИЕ.**

Кюртаж и дилатация на фетус в 23 г.с.

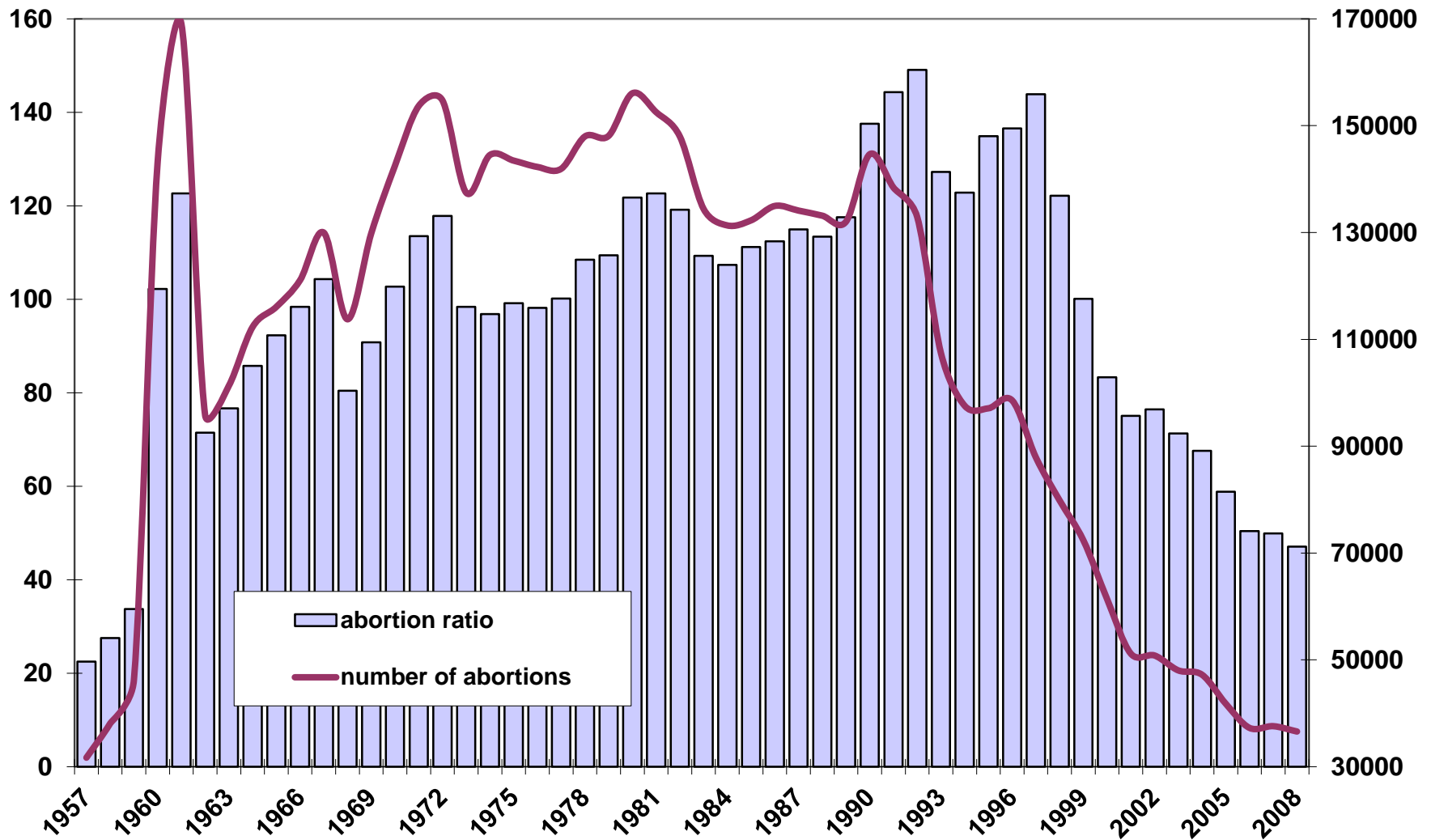

За аборт се смята прекратяване на бременността, когато плодът не е показал признаци на живот и теглото му е под 600 грама и/или бременността е продължила по-малко от 22 седмици.

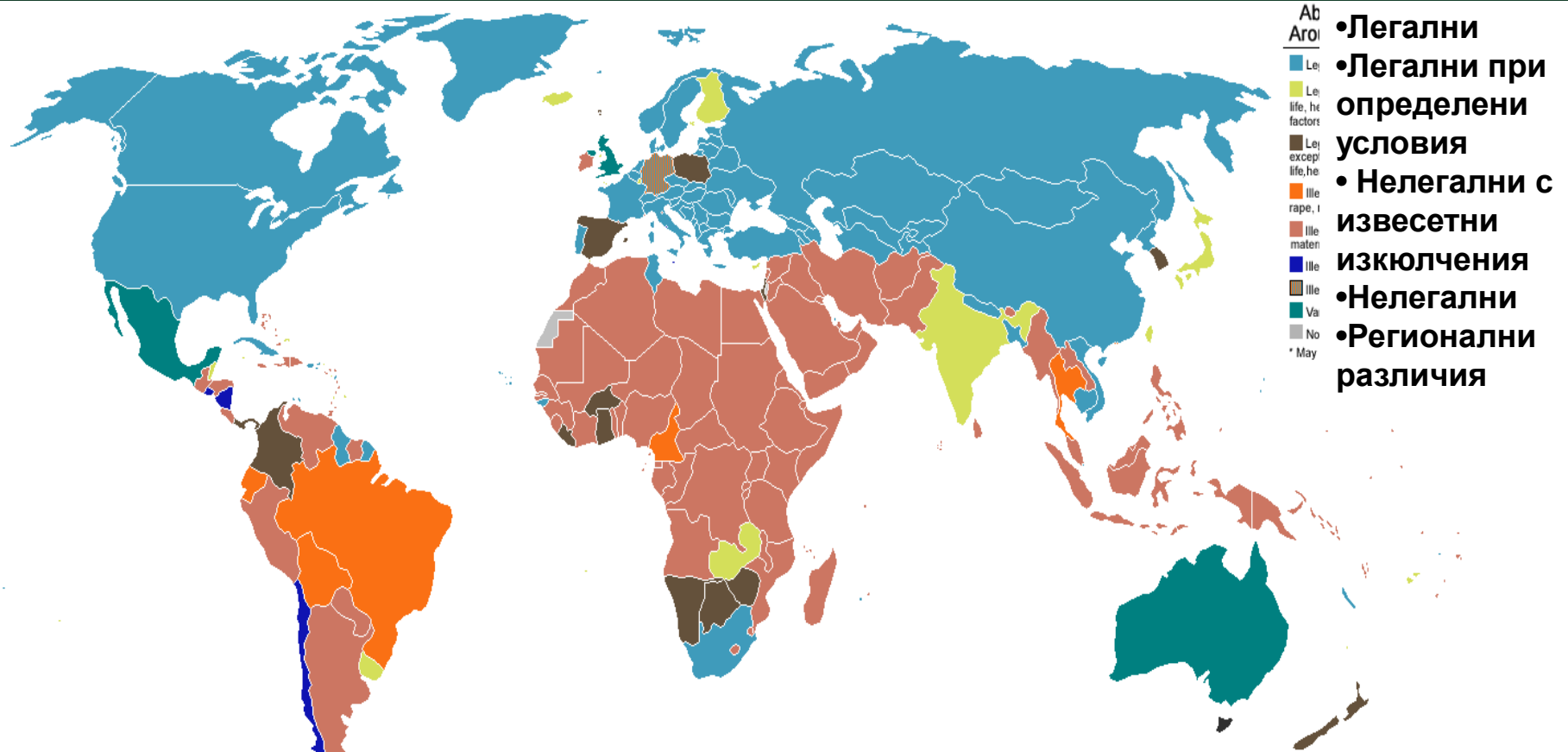
За аборти се приемат също и случаите, при които плодът не е преживял 3-ия ден от раждането си!

Относителен дял на абортите (в %)

Легалност на абортите

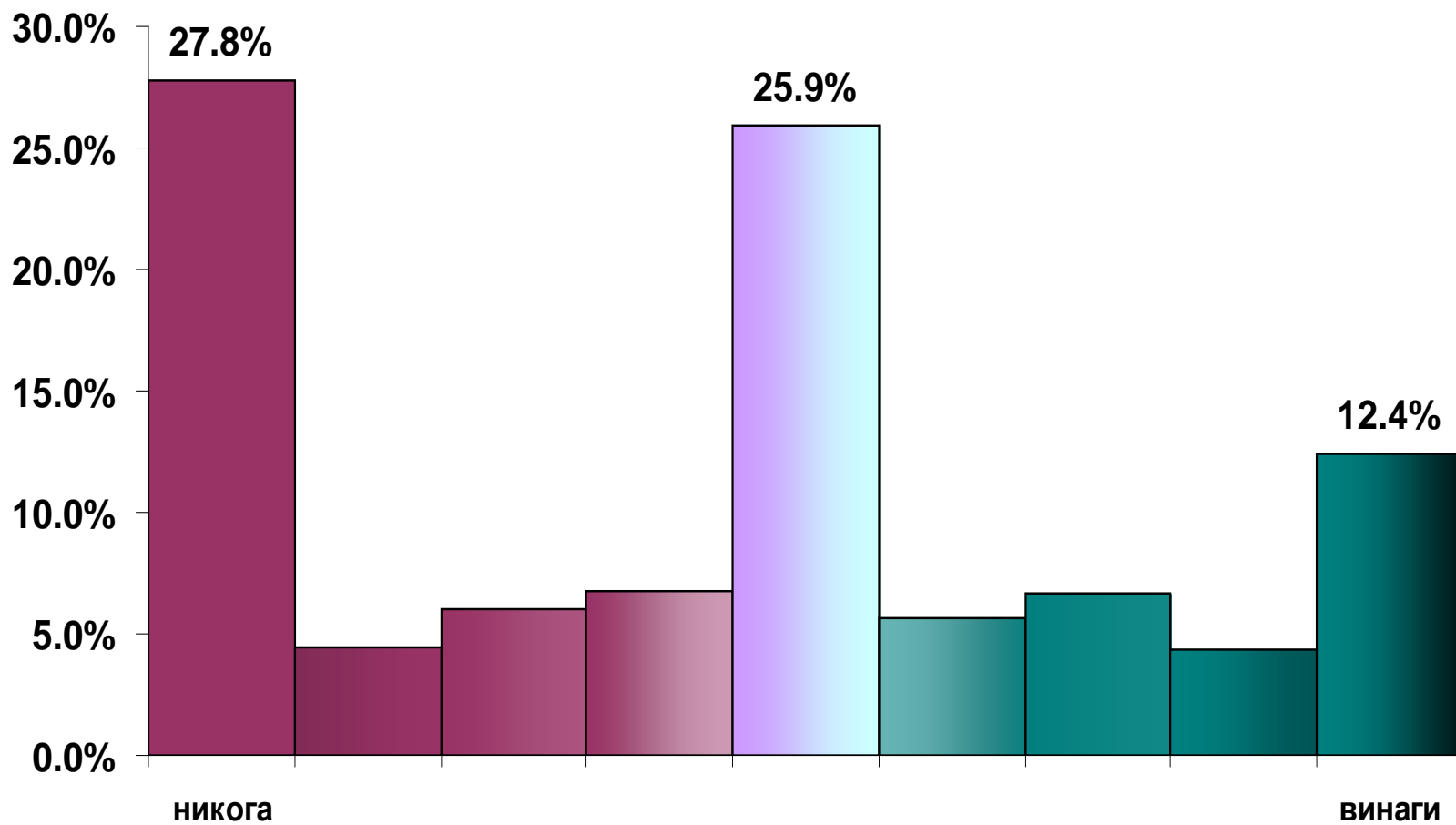
- **Абортите в България са легални от април 1956 г.**
  - **февруари 1968 – забранен за бездетните**
  - **1973/74 – разрешен само при изнасилване, инцест и при несемейните преди 10 г.с.**
    - **1990 – напълно свободни**

Оправданост на абортите (февруари 2009 г.)

винаги

никога

50/50

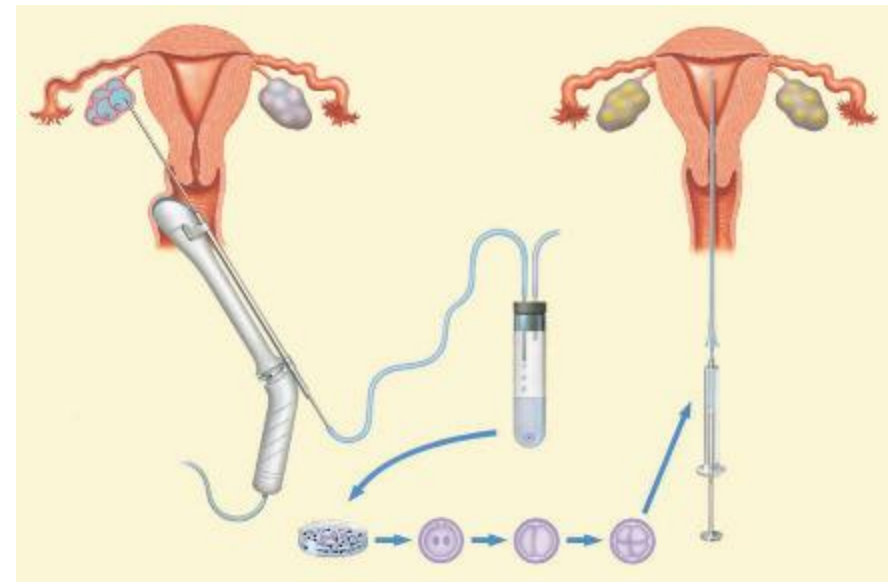

невъзможност да се зачене след 1 година редовни полови контакти без предпазни средства

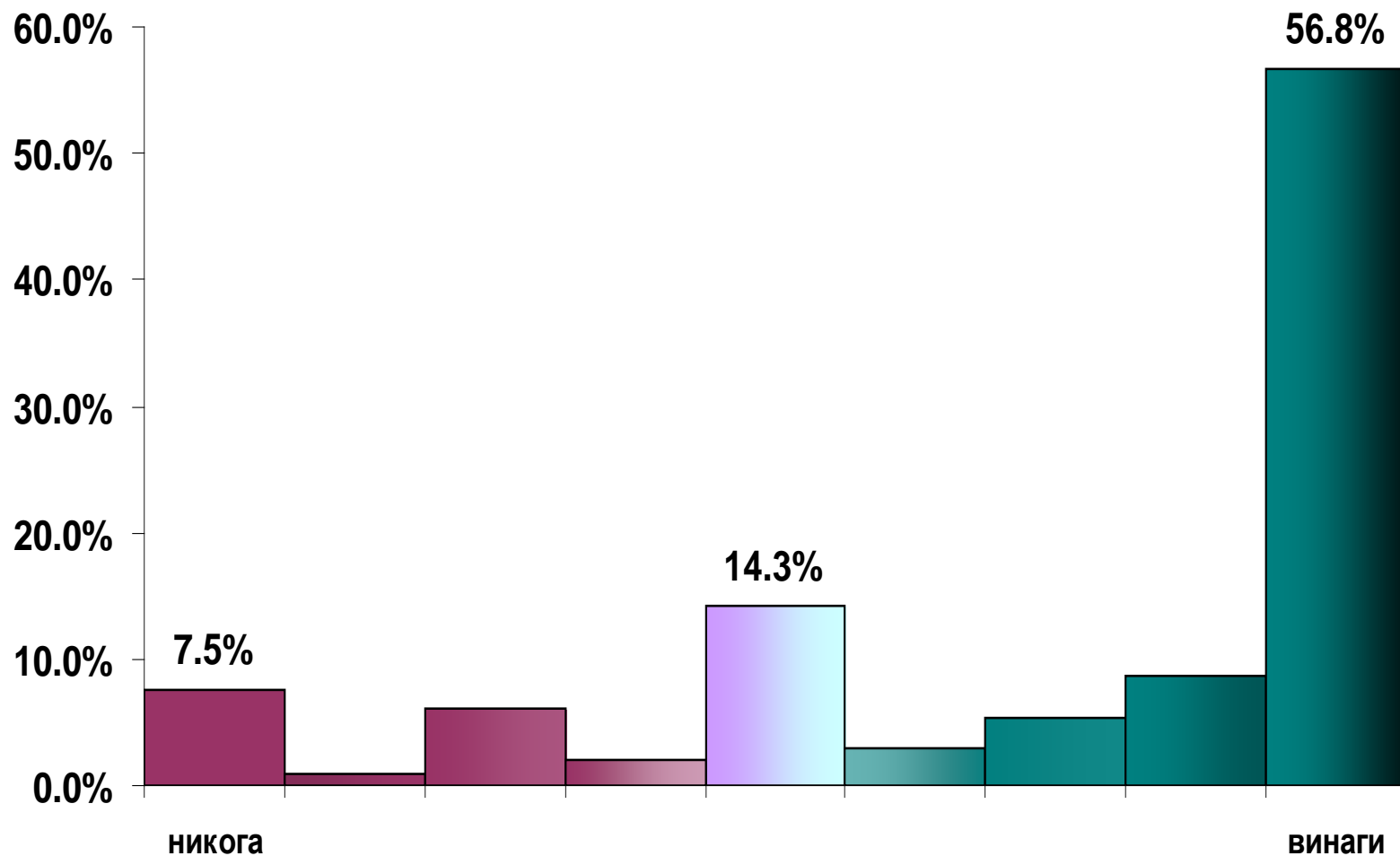
- **Медицинско лечение на причините**
- **Асистирана репродукция (ин-витро)**

Първото ин-витро бебе е родено на 25 юли 1978 във Великобритания

**„Фонд за асистирана репродукция”
Януари 2009 г.**

Оправданост на *in-vitro* (февруари 2009 г.)

Донорсексуален: мастурбира, само когато е необходимо да дари сперма

Започва да дарява през 2006 г.

Дарява не по-често от веднъж дневно

Програма за плодовитост:

- Целибат, за да избегне ППЗ
- Избягва слънчева светлина
- Смутита от ядки и горски плодове
- Широки дрехи, за да държи тестисите хладни
- Без автомобилни газове и електрически уреди в близост до гениталиите

Девственият баща

Трент Арсенълт, 40 г.

“Те ти булка Спасовден!” - традиционна практика в България

В нощта срещу Спасовден – бездетните булки отиват в полето или гората да търсят билката *росен (Dictamnus albus)*.

Където я намерят – там лягат да спят.

Дарове: пешкир, бъклица вино, пита хляб, печена кокошка и чорапи

Детето, което се зачене през тази нощ се счита за дете от съпруга

- **Традиционни практики на лечение в ромските общности**
- **чрез ядене на билки или пиене на отвара от тях,**
- **врачки и баячки**
- **преспиването в манастир или църква в нощта срещу някой голям религиозен празник – особено свързаните с Богородица**
- **преспиване в алианско теке**

Във всички случаи обаче процедурите са насочени към жената – традиционно мъжът не носи вина за бездетието на двойката.

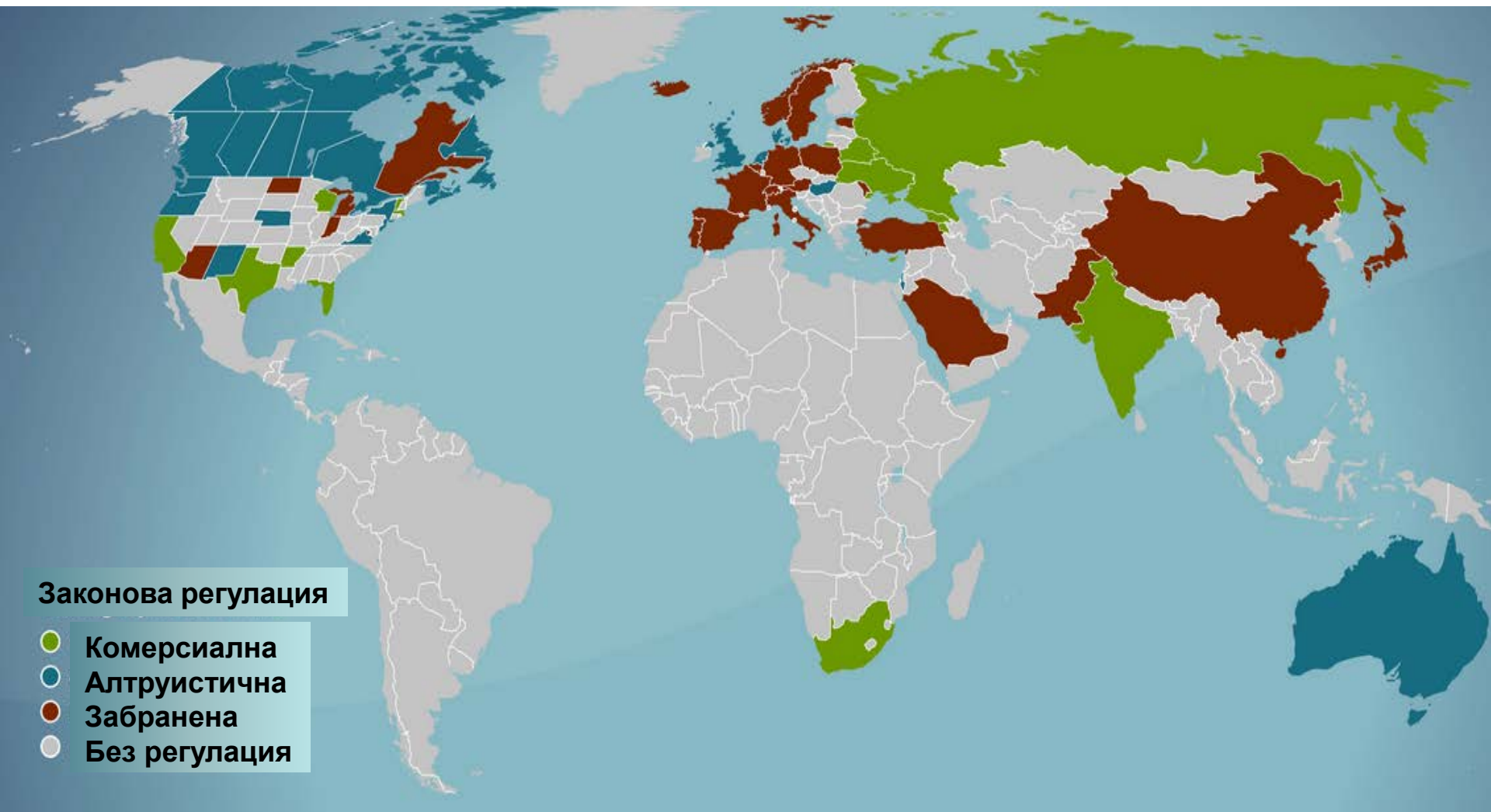
В Централна Европа (по: Clébert 1961):

- **Когато луната нараства, стерилната жена трябва да яде трева, откъсната от гроба на жена, починала от родилна треска.**
- **Може да събере есенни паяжини и да ги изяде в присъствието на мъжа си.**
- **Може да пие вода, в която нейният съпруг е еякулирал.**
- **Съпругът може да вземе едно сурово яйце да пробие по една дупка от двата му края и да издуха съдържанието му в устата на съпругата си, която трябва да го изяде незабавно**

- **Традиционна сурогация:** сурогатната майка забременява по естествен път или с изкуствено оплождане. Плодът е генетично свързан с нея и с потенциалният баща или с донора на сперма
- **Гестационна сурогация:** в сурогатната майка се имплантира ембрион, създаден ин-витро. Плодът не е генетично свързан с нея.
  - Сперма на потенциалния баща и донорска яйцеклетка
  - Донорска сперма и яйцеклетка на майката
  - Донорски сперма и яйцеклетка
  - Сперма и яйцеклетка на потенциалните родители
- **Комерсиална сурогация:** с договор, срещу заплащане
- **Алтруистична сурогация:** прави се безвъзмездно

Сурогатно майчинство

- 1980 г. в САЩ е подписан първият договор за сурогатно майчинство
- 1985 г. родено е първото бебе с гестационна сурогация
- 1987 г. майка износва детето на дъщеря си и ражда своето внуче
- 1989 г. гестационна майка износва детето на сестра си

Етични проблеми

- **Коя е майката?**

- Генетична
- Гестационна
- Социална

Социална злоупотреба с женското тяло:

Не е ли това експлоатация, комерсиализация и принуда, особено в случаите, когато има огромна социална и икономическа разлика между потенциалните родители и сурогатната майка?

Правна регулация на взаимоотношенията:

Какъв е договорът за сурогация – трудов, за проституция или за робство?

Идентичността на децата:

Имат ли право да научат идентичността на всички участници в процеса?

Бебето М

Мери Бет Уайтхед се съгласява срещу 10 000 \$ да бъде изкуствено осеменена и да износи детето на Уилям Стърн. Бебето се ражда през 1986. Мери Бет отказва да го предаде и бяга с него в друг щат. Сем. Стърн завеждат съдебно дело, в резултат на което детето е присъдено на тях, защото е „в интерес на детето“ (т.е. сем. Стърн са богати).

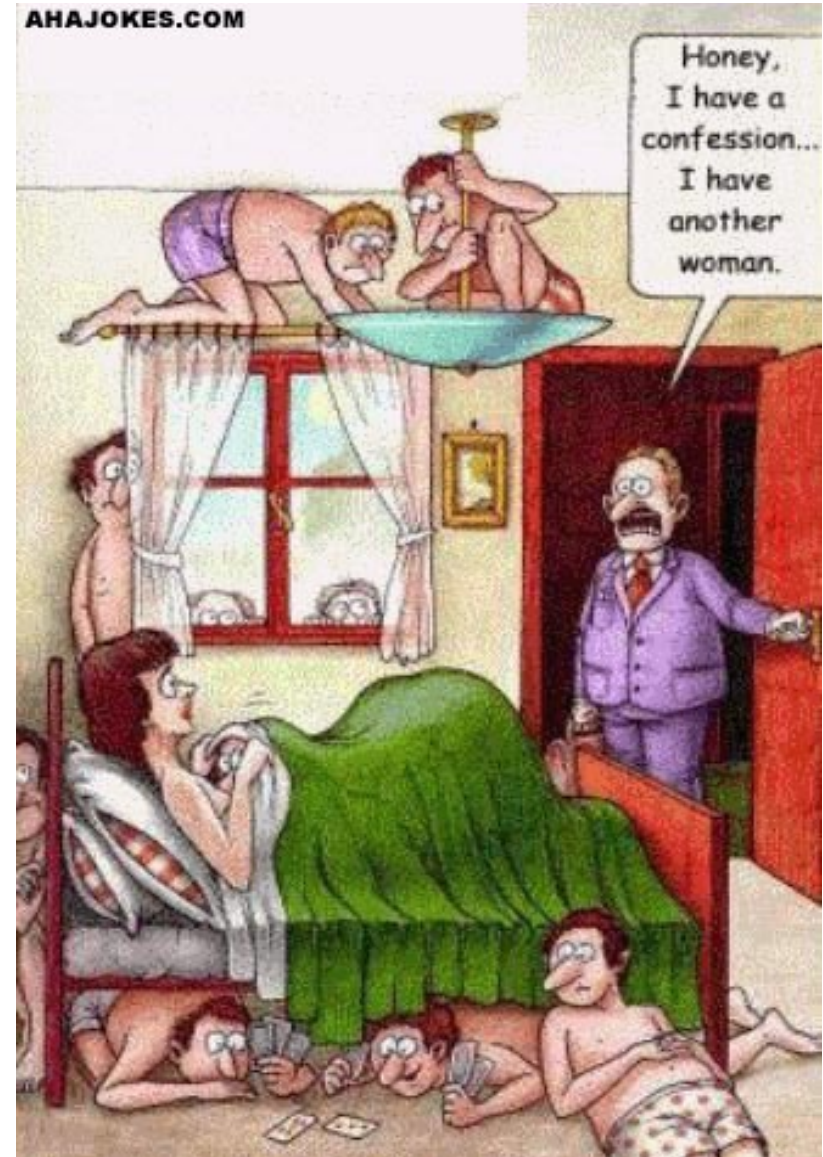
Бебето Гамми

Тайландката Паттармон Джамбуа се съгласява да бъде сурогатна майка за австралийското семейство Фарнъл срещу 16 000 \$. Ражда близнаци в началото на 2014 г. Фарнъл взимат момиченцето и се връщат в Австралия, а оставят в Тайланд момченцето, защото има синдром на Даун. Тя твърди, че са искали от нея да абортира в 7-ми месец. Те твърдят, че тя не им го е дала.

Консенсусни:

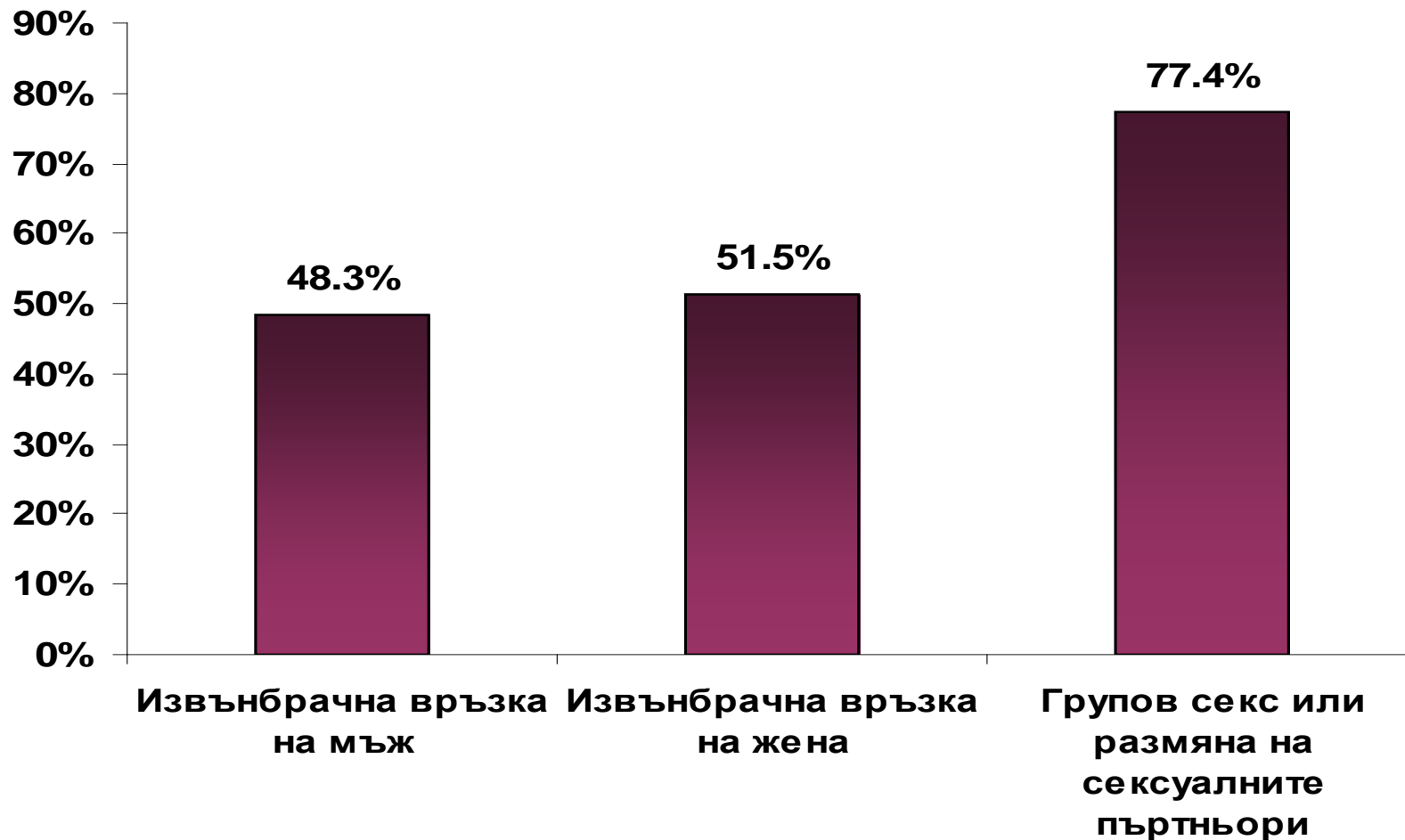
- “Спасовден”
- Отворен брак
- Размяна на съпруги / Суинг

Изневяра

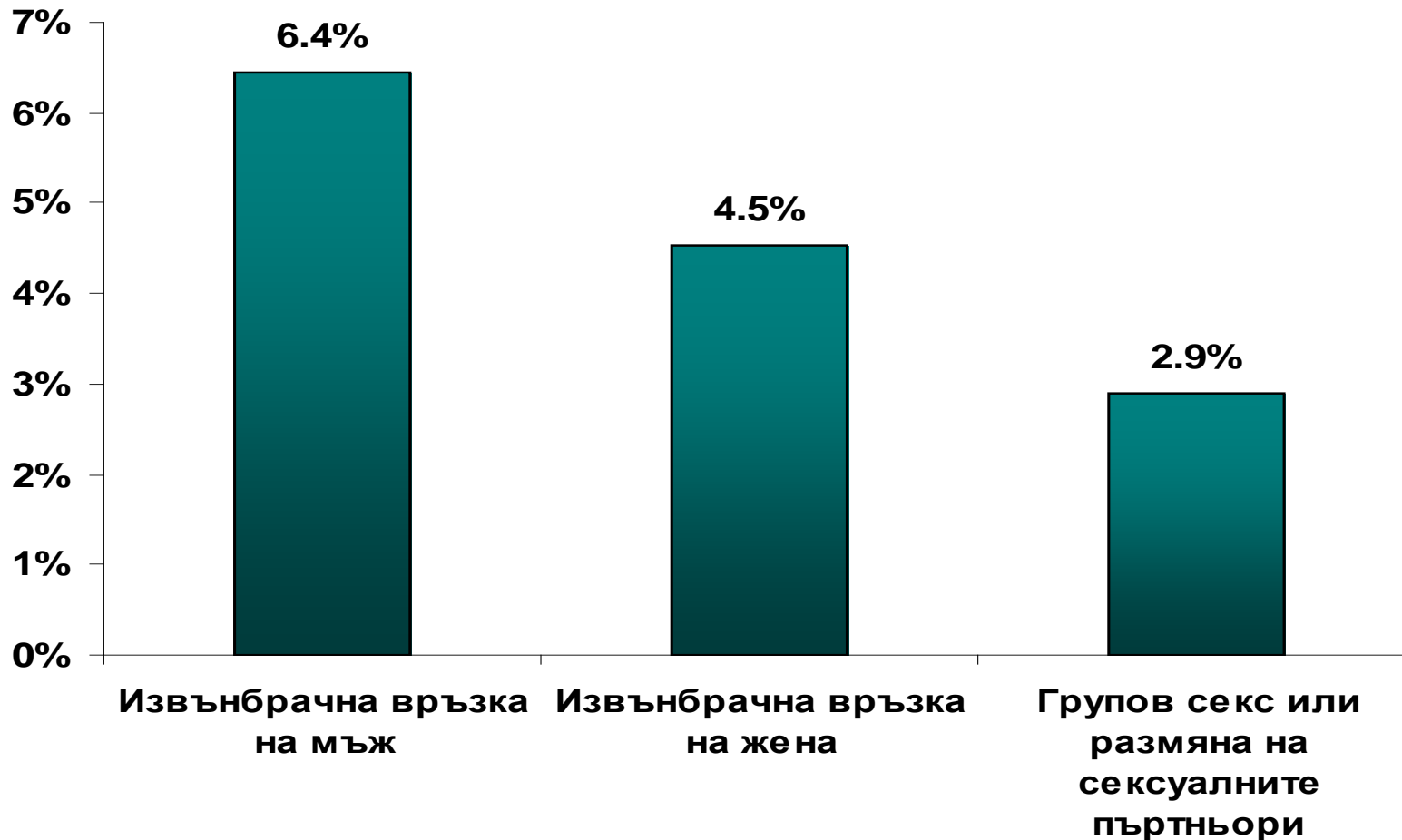
Оправданост извънбрачните суксуални връзки (февруари 2009 г.)

Никога не е оправдано

Оправданост извънбрачните суксуални връзки (февруари 2009 г.)

Винаги е оправдано

**10 или 17.12.2015 г. Лекция 8.
Родителство**

- Кратка теренна работа в екип (2-3 души) на детска площадка
- Презентация на резултатите на всеки екип (до 15 мин.)

КАКВО Е ДА СИ РОДИТЕЛ?

Примерни подтеми за теренната работа:

- Как (къде, от кого) се отглежда детето?
- Проблеми при отглеждането на детето?
- Модели на комуникация „родител-дете“?
- Модели на възпитание?